

Jääkausi | 2

Siirtolohkareet

TEHTÄVÄT/FAKTA / Taso 2

Jääkausi | 2

Siirtolohkareet

Ennen uskottiin, että vihaiset jättiläiset tai hiidet olivat viskelleet valtavia kivenlohkareita pitkin poikin luontoon. Mitenköhän kivet ovat päätyneet paikalleen? KUVA: Anna Carlemalm

1.

Katso kuvaa ja pohdi kysymyksiä. Voit pohtia asiaa itseksesi tai keskustella siitä muiden kanssa, mutta oikeita vastauksia ei tarvitse tietää. Aikaa on noin 5 minuuttia.

- Mitenköhän kivenlohkare on päätynyt paikoilleen?
- Missäköhän se oli viimeisen jääkauden aikana?
- Oletko nähnyt samantapaisia kivenlohkareita jossain muualla?

2.

Lue siirtolohkareista kertova teksti.

Käytä omaa kehoasi tai luonnosta löytämäsi materiaalia ja näytä, miten on mahdollista, että siirtolohkare liikkuu jään mukana ja päättyy täysin eri paikkaan. Aikaa on noin 15 minuuttia.

3.

Esittele siirtolohkareesi muille ja kerro siitä.

Vastaa esittelyssä seuraaviin kysymyksiin:

- Mistä tunnistaa siirtolohkareen?
- Miten siirtolohkare päätyi paikoilleen?
- Miten suuri siirtolohkare voi olla?

Jääkausi | 2

Siirtolohkareet

Joskus voi törmätä myös jättimäiseen kivilohkareeseen, joka seisoo yksinään metsässä tai keskellä peltoa. Näitä kiviä kutsutaan siirtolohkareiksi, ja ne ovat päätyneet paikoilleen viimeisen jääkauden aikana. Mannerjäätikkö oli niin suuri ja painava, että se repi menessään isoja lohkareita kallioista. Tämän jälkeen lohkareet jäättyivät kiinni jäähän, joka kuljetti niitä irtoamispaikoiltaan eteenpäin. Jää ei nimittäin ollut täysin paikallaan vaan liikkui hitaasti maata pitkin sakeana massana. Kun jää sitten sulii, kivilohkareet jäivät niille sijoille, joilla ne ovat nyt.

JÄÄKAUSI on ajanjakso, jolloin on niin kylmä, että suuri osa maata on jään peitossa. Jää ei sulaa edes kesällä.

Seppo

Siirtolohkareeksi kutsutaan kiveä, jota jää on kuljettanut. Ne voivat olla monta metriä korkeita, ja joskus ne ovat eri kivilajia kuin muut lähiympäristön kivet. KUVA: Seppo Lammi

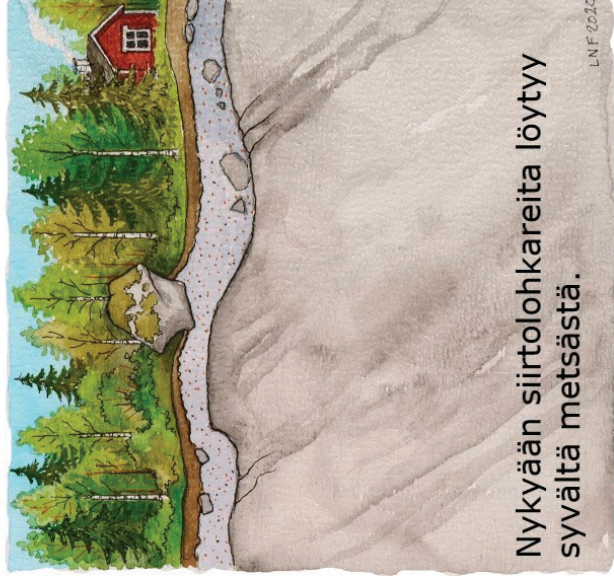
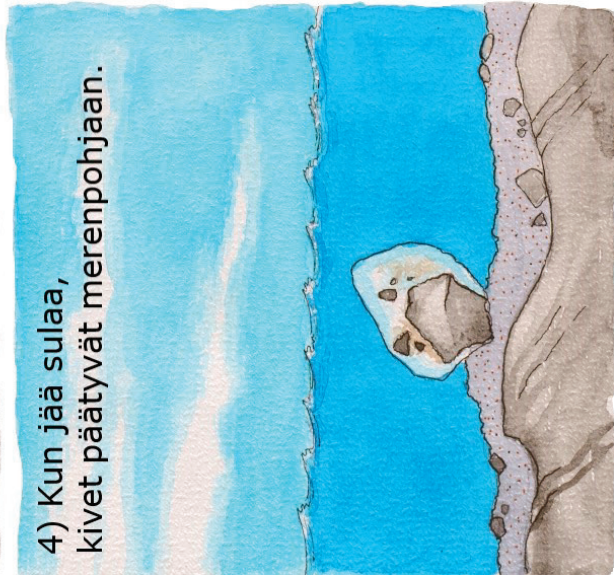
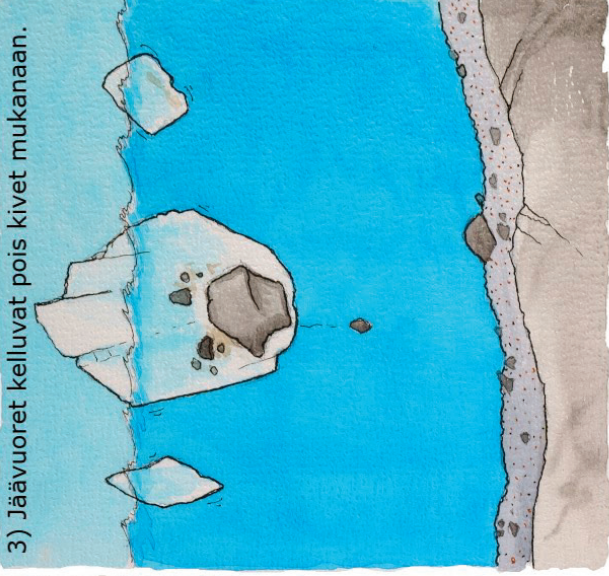
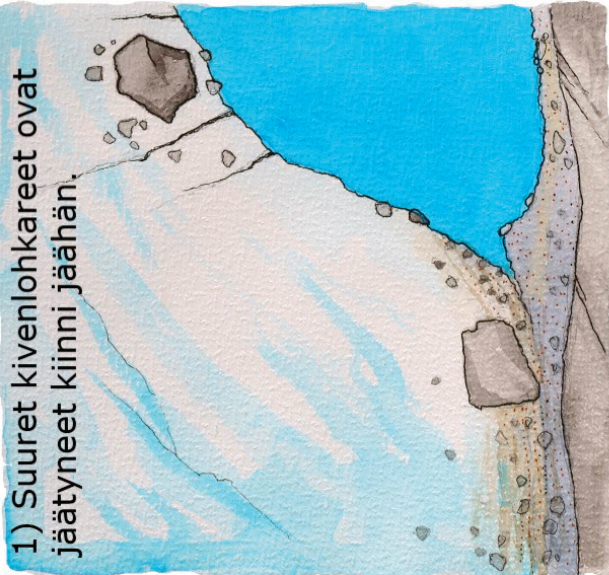

Siirtolohkareita päätyi myös mereen, koska osa mannerjäädästä oli Itämeren päällä. Kun jää sulii, sen reunasta irtosi valtavia jäävuoria. Kiinni jäätyneet kivenlohkareet kelluivat jäävuorten mukana eteenpäin. Kun jäävuoret alkoivat sulaa, lohkarit irtosivat ja painuivat merenpohjaan. Koska maa on kohonnut, ne ovat nyt maalla.

Siirtolohkareet voivat olla kooltaan useamman metrin ja painaa monta sataa kiloa. Niitä on sekä Merenkurkun saaristossa että Korkearannikolla. Ennen uskottiin, että vihaiset jättiläiset tai hiidet olivat viskelleet kivenlohkareita pitkin poikin. Siksi niitä on kutsuttu myös hiidenkiviksi.

Seuraavalta sivulta näet, miten siirtolohkareet päätyivät paikalleen.

MAA KOHOAA
alueilla, jotka ovat olleet mannerjäätikön peitossa. Jää painoi alas maankuorta, joka nyt hitaasti kohoaa takaisin ylöspäin.

Kuvasarjasta näet, miten siirtolohkareet päätyvät paikalleen. Jäähän kiinnittyneet kivenlohkareet päätyvät maahan tai merenpohjaan jään sulassa. Kun maa kohoaa, merenpohja nousee esiin ja siirtolohkareet tulevat näkyviin.

KUVITUS: Liselott Nyström Forsén